

"קול קורא" למחקרים בנושא יישום המתווים החדשים להכשרה להוראה

רקע

המועצה להשכלה גבוהה (המל"ג) הקימה בינואר 2017 ועדת מומחים לבחינת מבנה ומתווה ההכשרה להוראה במוסדות להשכלה גבוהה בישראל. הוועדה, בראשותן של פרופ' רבקה ודמני ופרופ' עפרה ענבר, כללה נציגים של המכללות האקדמיות לחינוך ולהכשרה להוראה, האוניברסיטאות, משרד החינוך ונציג הסטודנטים במל"ג. בפברואר 2021 אישרה המל"ג את דוח ועדת המומחים. הוועדה בדקה לעומק מגוון רחב של סוגיות יסוד: דמות הבוגרים וכישוריהם; גיוס ומיון סטודנטים לתוכניות ההכשרה; מבנה הלימודים – החל בתוכניות ההכשרה ולאורך הנתיבה המקצועית; בסיס הידע בהכשרת מורים בתחומי החינוך, הדיסציפלינה, ובהיבטים פדגוגיים-דידקטיים, פדגוגיים-טכנולוגיים, וחברתיים-רגשיים; ההכשרה וההתנסות הקלינית בהוראה – מאפייניה, מקומה ומשקלה בתוכנית הכוללת; תוכניות הלימודים במסלולים השונים, תחומי ליבה; המנגנונים להבטחת הרמה האקדמית של הסטודנטים והבוגרים; וסגל ההוראה בתוכניות להכשרה להוראה של מורים וגננות. לנוכח סוגיות היסוד, ומתוך הכרה בכך שהמציאות בעולם הגלובאלי והלוקאלי משתנה במהירות ומחייבת תגובה מהירה ויעילה של מערכות חינוכיות בכלל, ושל הכשרה להוראה בפרט, הוועדה גיבשה חמישה עקרונות מנחים:

1. **גמישות ואחריות מוסדית במסגרת מערכתית מחייבת:** למוסדות המכשירים להוראה תהיה אוטונומיה לתכנון וליישום ההכשרה במסגרת מחייבת (תכנים והיקף שעות) על פי המתווים, כך שישקפו את החזון, האידאולוגיה, הערכים והצרכים הרלוונטיים שלהם.
2. **הכשרה להוראה הדרגתית, מעמיקה ומתמשכת לתואר שני:** הכשרה רב-שלבית, הכוללת לימודי תואר ראשון ותעודת הוראה; התמחות בהוראה (סטאז'י); ותואר שני לכל מורה וגננת (בחינוך, בהוראה או בדיסציפלינה רלוונטית למערכת החינוך).
3. **פיתוח תוכניות הכשרה מותאמות למסלולי הגיל וההתמחויות:** כמענה לצרכים שעלו מן השטח ועל פי החלטות מל"ג.
4. **תוכניות הכשרה המתאפיינות בלכידות ובשילוב בין הדיסציפלינה, החינוך, ההוראה וההכשרה הקלינית:** בניית תוכניות הכשרה המאפשרות ומעודדות תכנון

ויישום אינטגרטיבי, רב-תחומי ובין-תחומי, בדרכי הוראה מגוונות ובסביבות למידה דינמיות משולבות טכנולוגיות אינטראקטיביות. רכיבי הליבה של התוכניות להכשרה כוללים לימודי חינוך – חינוך רגשי-חברתי, דילמות אתיות בחינוך, גיבוש זהות מקצועית, ועוד; ידע תוכני פדגוגי; PCK (השתלבות והכלה; עבודת המורה והמחנך; אוריינות לשונית, רב-לשונית ותקשורתית; חקר בחינוך; חינוך אזרחי, חיים משותפים, תרבות ומורשת עם; יזמות וחדשנות בסביבות למידה עתירות מידע וטכנולוגיות מגוונות.

5. **הכשרה קלינית בהוראה – בסיס תהליך ההכשרה:** ההכשרה הקלינית להוראה משלבת בין רכיבים תאורטיים, דיסציפלינריים והתנסות מעשית; בין האקדמיה לשדה החינוכי. יודגש מקומה של ההתנסות המעשית בהכשרה להוראה. במהלך ההתנסות הסטודנטים ילמדו ויהיו מעורבים בפעילויות חינוכיות בגן ובבית הספר. לימוד התאוריה ויישומה ייעשו בהקשר של מקרים שיעלו במהלך ההתנסות. המתכשרים להוראה יתנסו בהתבוננות רפלקטיבית בהוראה ובלמידה באמצעות חקר סוגיות שונות שיעלו במהלך עבודתם בשדה ההכשרה. נוסף על כך, הסטודנטים יפתחו מיזמים חינוכיים ויהיו מעורבים בפעילויות חברתיות רב-תרבותיות.

תיאור המחקר המבוקש

משרד החינוך ומכון מופ"ת פונים בזה לחוקרים להגיש הצעות למחקרי הערכה מעצבת בתחום היישום של המתווים החדשים להכשרה להוראה. ההצעות יתרכזו בסוגיות שעניינן יישום המתווים החדשים במוסד, ובהן בניית מנגנונים; דגמים להכשרה להוראה; עדכון תוכניות קיימות וגיבוש תוכניות עתידיות; נושאי הליבה; ההכשרה הקלינית; האינטגרציה בין רכיבי ההכשרה להוראה; אוכלוסיית הסטודנטים; סגל המרצים; שיתופי פעולה עם השדה והקהילה; בקרה על איכות ההכשרה והבוגרים. יתקבלו הצעות של צוותים חוקרים אשר ילוו את התהליכים של הטמעת המתווים במוסד האקדמי שהם עובדים בו.

מהלך המחקר

- המחקר יתנהל במשך שלוש שנים.
- בתום כל שנה יגישו החוקרים לוועדת ההיגוי דוח ביניים על התקדמות עבודתם.
- ראשי הצוותים החוקרים יקיימו מפגשים סדירים ביניהם ועם ועדת ההיגוי של המחקרים בנושא יישום המתווים החדשים להכשרה להוראה, לשם למידה הדדית מהצלחות ומקשיים, והצפה של סוגיות הדורשות עיון והתייחסות.
- בתום המחקר החוקרים יגישו לוועדת ההיגוי דוח מחקר מפורט, ומאמר לספר ערוך בהוצאת מכון מופ"ת שיתאר את יישום המתווים החדשים במוסד הנחקר.

תקציב המחקר

התקציב המוצע למחקר הוא 150,000 ₪ למוסד לכל תקופת המחקר (שלוש שנים), 50,000 ₪ בכל שנה. הקול הקורא הוא תחרותי. יתקבלו הצעות ממספר מצומצם של מוסדות.

תנאים

1. החוקרים: יתקבלו הצעות של חוקרים בכירים בעלי משרה קבועה באחד מהמוסדות האקדמיים בישראל (מכללות לחינוך או אוניברסיטאות) המכשירים מורים.
2. שיטות: יתקבלו הצעות מחקר בכל השיטות המקובלות במדעי הרוח והחברה: איכותניות, כמותיות ומשולבות.
3. מענק המחקר ישולם בפעילות, בהתאם לחוזה שייחתם עם עורכי המחקר. התשלום עבור המחקר מותנה בהשתתפות במפגשי החוקרים, בהגשה של דוח ביניים בכל שנה, ובהצגתו בפני ועדת ההיגוי. התשלום האחרון מותנה בהגשת דוח מסכם ומאמר.

מבנה ההצעה

1. תקציר (עד 250 מילים)
2. רקע תאורטי
3. שאלות המחקר
4. רציונל המחקר ותרומתו הייחודית להערכת המתווים ולעיצובם
5. מתודולוגיה, כולל שיטות מחקר וכלי מחקר (במידת האפשר)

6. לוח זמנים מפורט

7. פירוט הבקשה לתקציב: יש לפרט תקציב עבור כל שנת מחקר, ולהבחין בין שכר לחוקרים לבין הוצאות המחקר. אין לכלול בבקשה עלות של ציוד שאינו מתכלה, רישום ונסיעות לכנסים.

8. מקורות ביבליוגרפיים

9. קורות החיים) מקומות עבודה ורשימת פרסומים) של כל אחד מהחוקרים הראשיים היקף ההצעה) ללא קורות חיים): 3,500 מילים, או עד 12 עמודים ברווח של שורה וחצי וגופן 12 (הקצר שבהם)

מועד אחרון להגשת בקשות

את הבקשות יש לשלוח בדוא"ל לרשות המחקר במכון מופ"ת, rashut@macam.ac.il, עד

ליום **30.10.2021**